

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 12 maart 2014 inzake de beperking van de geldigheidsduur van tentamens (Kamerstuk 31 288, nr. 384).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Verstraten

I	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
1.	Algemeen	2
2.	Beperken geldigheidsduur tentamens	3
3.	Signalen met betrekking tot Universiteit Leiden en hogeschool De Kempel	4
4.	Overig	4
II	Reactie van de Minister	5

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1 Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de brief van de Minister. Zij waarderen dat er onderzoek is gedaan naar de situatie omtrent de geldigheidsduur van tentamens en in hoeverre andere instellingen een dergelijke regeling zouden hanteren. Deze leden zijn van mening dat instellingen – mits de regeling op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen, dat wil zeggen met inspraak van de medezeggenschapsraad – dergelijke instrumenten moeten kunnen blijven hanteren om studenten te motiveren. Dit moet ten dienste staan van de kwaliteit en niet ten onrechte studenten benadelen. Na het lezen van de brief hebben de leden van de voornoemde fractie nog enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over het beperken van de geldigheidstermijn van tentamens zonder de mogelijkheid te bieden deze tentamens opnieuw te kunnen afleggen. De leden lezen met goedkeuring dat de rechtenfaculteit van de Universiteit Leiden per direct zijn beleid heeft gewijzigd. Wel hebben zij enkele vragen over de wettelijke kaders als het gaat om de beperking van de geldigheidstermijn van tentamens.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van voorliggende brief. Naar aanleiding van deze brief zijn reacties verschenen in de media¹. De voornoemde leden zien in de tegenstrijdigheden van opvatting die er lijken te bestaan aanleiding tot het stellen van de volgende vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister waarbij zij stelt dat de WHW² mogelijkheden biedt om de geldigheidsduur van de tentamens te beperken. Met instemming hebben deze leden gelezen dat het ontzeggen van studenten van de mogelijkheid om een herkansing voor het tentamen te doen niet mag. Wel hebben deze leden nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister over het beperken van de geldigheidsduur van tentamens, naar aanleiding van de berichtgeving over het vervallen van tentamens zonder herkansingsmogelijkheid bij de Universiteit Leiden. Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

¹ HOP, 17 maart 2014, <http://www.cursor.tue.nl/nieuwsartikel/artikel/bussemaker-informeert-tweede-kamer-onjuist/>

² WHW: Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek

2 Beperken geldigheidsduur tentamens

De leden van de PvdA-fractie lezen dat de Minister stelt dat de beperking van de geldigheidsduur van tentamens oorspronkelijk was bedoeld om er voor te zorgen dat de «studenten afstuderen met kennis die bij de tijd is en niet is verouderd»³. De leden vragen, met het oog op de intentie van deze bepaling (artikel 7.13, lid 2 WHW) of de Minister het wenselijk acht dat voor het gehele onderwijsaanbod van een opleiding een beperkte geldigheidstermijn voor tentamens geldt. Is dit volgens de Minister in lijn met de geest van de WHW, die als doelstelling heeft te borgen dat de student beschikt over actuele kennis.

De voornoemde leden hebben begrip voor een beperking van de geldigheidsduur op basis van het feit dat kennis mogelijk verouderd. Echter, acht de Minister het waarschijnlijk dat dit in het geval van de Universiteit Leiden het achterliggende motief was voor een beperking van de geldigheidstermijn van de tentamens. Zo nee, acht de Minister de beperking van de geldigheidstermijn van tentamens een geëigend middel bij het stimuleren van studenten om sneller hun studie af te ronden? Is de beperking van de geldigheidstermijn van tentamens in de ogen van de Minister een geëigend middel om het studierendement te verhogen, zo vragen zij.

De leden van de SP-fractie stellen dat de WHW heeft beoogd dat tentamens onbeperkt geldig zijn, behalve bij verouderde kennis. Het ongeldig verklaren van tentamens omwille van rendementsdoeleinden is zeer onwenselijk en gaat tegen de geest van de wet in. De voornoemde leden vragen op deze stelling een reactie van de Minister.

De leden van de CDA-fractie lezen in de brief van de Minister dat zij stelt dat de beperking van de geldigheidsduur van de tentamens een stok achter de deur is voor studenten om harder te gaan studeren. Dat nemen deze leden graag van de Minister aan. Het prangende punt is dan ook niet dat instellingen het beperken van de geldigheidsduur van tentamens gebruiken om hun eigen rendementen te verhogen, maar dat dit wederom een voorbeeld is van rendementsverhogende maatregelen waarbij niet wordt gekeken naar de kwaliteit van het onderwijs. Kan de Minister aangeven of er andere rendementsverhogende maatregelen te treffen zijn die meer relatie hebben met kwaliteit, zo vragen zij.

De leden van de D66-fractie vinden dat instellingen regels met betrekking tot de geldigheidsduur van tentamens niet mogen misbruiken met als doel studierendementen te verbeteren. Zij constateren dat zonder wettelijke basis studenten die al in een vergevorderde fase van hun studie zitten op deze wijze geen mogelijkheid meer krijgen hun diploma te halen en gedwongen worden hun studie stop te zetten. Dat is voor voornoemde leden onacceptabel. Zij lezen dat er nu voor studenten aan de Universiteit Leiden en Hogeschool De Kempel een passende oplossing is gevonden, maar vragen hoe de Minister wil voorkomen dat dit nog eens gebeurt. Ook vragen zij of in de ogen van de Minister artikel 7.13 lid 2 sub k WHW niet te veel ruimte biedt voor dit soort praktijken. In dit artikel staat dat in het onderwijs- en examenreglement ten minste regels moeten worden opgenomen over «waar nodig, de geldigheidsduur van met goed gevolg afgelegde tentamens, behoudens de bevoegdheid van de examencommissie die geldigheidsduur te verlengen». Dit zou kunnen betekenen dat de geldigheid van tentamens al binnen een jaar zouden kunnen komen te vervallen, alleen om studierendementen te bevorderen. Op welke wijze kan dit worden voorkomen, zo vragen deze leden.

³ Kamerstuknummer 31 288, nr. 384

3 Signalen met betrekking tot Universiteit Leiden en hogeschool De Kempel

De leden van de VVD-fractie constateren dat uit de brief van de Minister niet blijkt of er binnen de beperkte groep studenten alsnog – na aanpassing van de maatregel bij de twee genoemde instellingen – studenten ten onrechte hun tentamenresultaten hebben zien vervallen.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de Minister in het debat van 10 september 2013 in antwoorden op mondelinge vragen van het lid Mohandis⁴ heeft aangegeven dat het beperken van de geldigheidstermijn van de tentamens naar de betreffende studenten is gecommuniceerd. Graag horen deze leden van de Minister op welke wijze deze communicatie destijds heeft plaatsgevonden. Als de beperkte geldigheidsduur van de tentamens slechts eenmalig onder de aandacht van de studenten is gebracht, dan vragen deze leden aan de Minister of zij dit beoordeelt als afdoende informatievoorziening vanuit de Universiteit Leiden aan de studenten. Kan de Minister inzichtelijk maken wat een student mag verwachten van een hogeschool of universiteit met betrekking tot de communicatie over een beperkte geldigheidstermijn van tentamens.

De leden van de SP-fractie vragen of het ongeldig verklaren van tentamens door de Universiteit Leiden onrechtmatig is. Zo ja, wat gaat de Minister doen om de studenten van wie de tentamens ten onrechte ongeldig zijn verklaard tegemoet komen, en hoe wordt ervoor gezorgd dat instellingen zich aan de WHW houden? Zo nee, kan de Minister toelichten in welke gevallen het ongeldig verklaren van tentamens wel rechtmatig is, zo vragen zij.

4 Overig

De leden van de CDA-fractie horen steeds vaker van het veld dat de prestatieafspraken hebben geleid tot de verschooling van het hoger onderwijs. Hogescholen maar vooral universiteiten, zouden meer zijn gaan lijken op middelbare scholen. Herkent de Minister dit beeld en staat deze verschooling niet haaks op de gewenste leeruitkomsten van academische en/of professioneel vormende opleidingen? Sluit de verschooling aan bij de wensen van de arbeidsmarkt? De voornoemde leden ontvangen hierop graag een nadere toelichting.

Deze leden horen ook steeds vaker dat de ophokuren een ingang hebben gevonden in het hoger onderwijs, mede door de (kunstmatige) verhoging van het aantal contacturen op universiteiten en op hogescholen.

Voorbeelden zijn werkgroepen waarbij er enkel video gekeken wordt. Wat vindt de Minister van deze manier van invulling geven aan de eis om contacturen te verhogen? In hoeverre zijn de in de prestatieafspraken afgesproken contacturennorm verantwoordelijk voor de introductie van ophokuren?

Tenslotte vragen deze leden of het waar is dat er instellingen/opleidingen zijn die het aantal contacturen terugbrengen omdat er nu een norm van 12 uur gezet is.

De leden van de D66-fractie wijzen er op dat focus op studierendementen in de bekostiging er voor zorgt dat instellingen deze rendementen op willen krikken, ook als dat niet in het belang van de kwaliteit van onderwijs is. Daar lijkt in dit geval sprake van. Kan de Minister aangeven hoe zij om gaat met perverse prikkels rond het ophogen van studierendementen? Hoe verhouden deze rendementsmaatregelen zich met de keuzevrijheid van studenten? Waar ligt volgens de Minister de balans

⁴ Handelingen II 2012/2013, nr. 108, item 4, blz. 1-3

tussen eigen verantwoordelijkheid en maatregelen die snel studeren stimuleren? In hoeverre hebben rendementsmaatregelen geleid tot een studieklimaat waarin studenten zich geremd voelen om zich volledig te ontwikkelen, zo vragen deze leden.

II Reactie van de Minister